

a v priemysle, t. j. prevažná väčšina — sú tri týždne bez mzdy (bez ohľadu na to, či pracujú alebo nie). Prešov sám normálny, pretože v disponovaní peniazmi nie je závislý od bratislavských bánk.

Situácia na trhu: Predaj, obrat v súkromnom obchode na slobodnom území normálny, okrem nákupov, ktoré súvisia s celkovou situáciou, teda baliace a cestovné potreby, textil osobnej potreby, kde badať výpredaj. Obchod so všetkým ostatným tovarom upadá. Vo veľkoobchode úplná stagnácia. Obrat v týchto podnikoch predstavuje len asi 10 % obratu, ktorý sa dosiahol pred mesiacom.

Z národnej skupiny hlásili nasledovné opatrenia: odvolanie všetkých Uk-postavení. Uvoľnenie všetkých mužov od 16—50 rokov pre povolanie do zbrane.

Stráženie všetkých zariadení a budov, potrebných na zásobovanie a udržanie pokoja a poriadku heimatschutzom (v Bratislave a v okolitých obciach i na hornom Spiši).

Ďalej stráženie všetkých vojensky dôležitých podnikov zosilneným werkschutzom v dohode s wehrmachtom a podnikovými vedúcimi. Týmto predložené pánu vedúcemu skupiny Inland II

Reichel

SÚA Praha, Auswärtiges Amt Berlin (Zahraničný úrad Berlin), 36/498413—498415. Fotokópia originálu. (Z nemčiny preložila HT.)

354

1944, september 25. [Londýn.] — Odpoveď čs. vlády na dopyt Slovenskej národnej rady vo veci zmien v londýnskej vláde, zaslaná rádiatelegraficky do Banskej Bystrice.

Na Váš dotaz zo dňa 21. sept.¹ ohľadne rekonštrukcie vlády a menovania veliteľa čs. vojska na Slovensku dávame Vám toto vysvetlenie:

Vyslanie gen. Viesta ako veliteľa na Slovensko stalo sa k priamej žiadosti zo Slovenska zo dňa 1. sept. a k reklamácii zo dňa 5. a 11. sept.² Bolo výslovne žiadané, aby Viest prevzal velenie nad operáciami na Slovensku. Prezident pokladal za nutné okamžite vyhovieť, vyzval gen. Viesta, aby na Slovensko odišiel. Menoval ho veliteľom a zároveň všetky slovenské bojujúce jednotky premenoval na 1. armádu. Poverenie gen. Viesta si vyžiadalo jeho rezignáciu na miesto vo vláde, lebo veliteľ vojenskej jednotky podliehajúci vláde nemôže byť po dobu vykonávania veliteľskej funkcie členom tejto vlády. Gen. Viestovi bolo to zdelené gen. Ingrom do Moskvy telegramom zo dňa 8. sept.³

Ohľadne gen. Ingra má sa potom vec takto:

Čs. republika súc už 4 roky vo válečnom stave so štátmi osi zriadila v roku 1941 podľa znenia konštitúcie a zákona na obranu štátu hlavné veliteľstvo všetkých čs. branných síl. Hlavným veliteľom bol menovaný gen. Ingr, ktorý bol v tej dobe zároveň ministrom NO. Obe tie funkcie nie sú síce nezlučiteľné podľa zákona, ale v praxi je to lepšie nespojovať, keď sa činnosť hlavného veliteľa skutočne začne, budú rozlučené. Prezident súdil, že tento vhodný okamžik prišiel, keď

¹ Viď dokument čís. 333.

² Viď dokumenty čís. 211, 233, 270.

³ Viď dokument čís. 286, najmä pozn. 2.

naša brigáda z Anglie odišla na bojište vo Francii, keď zároveň znovu nastúpil náš sbor do bojov na našich hraniciach v Karpatoch a keď začali boje na Slovensku. V tej chvíli sa mal gen. Ingr venovať predovšetkým svojej činnosti ako hlavný veliteľ, a preto požiadal o uvoľnenie zo svojej funkcie ministerskej. Keďže sa však predpokladá, že nebude už válka trvať dlho a bude treba zmenu vlády zahraničnej vo vládu domácu, všeobecne sa tu za hranicami, a to prezident i vláda, má za to, že nový minister národnej obrany nemá byť menovaný. Do ustanovenia vlády domácej má správu ministerstva národnej obrany viesť Ján Masaryk.

Nejde totiž o žiadnu rekonštrukciu vlády, žiaden nový minister menovaný nebude až do menovania novej vlády, ktorá sa stane v dohode s Vami a všetkými ostatnými činiteľmi domáceho odboja.

Čs. vláda Londýn.

SČA Praha. b S 40-3/12-13. Zprávy odoslané Vítovi a Leyovi. Fotokópia odpisu pisaného na stroji.

355

1944, september 25.¹ Londýn. — Stanovisko prezidenta dr. E. Beneša k otázke zmeny v londýnskej čs. vláde a vo veci Benešovho odchodu na Slovensko, zaslané rádiotelegraficky dr. P. Drtinovi, min. F. Němcovi a predstaviteľom KSČ v Moskve prostredníctvom náčelníka čs. vojenskej misie v SSSR gen. H. Píku.

Pro Dr. Drtinu s určením pro min. Němce a naše komunistické poslance v Moskvě.

Prosím, odevzdejte tuto zprávu min. Němcovi a jestli odejel, těm členům společných porad, kteří mně předali vzkaz o mé cestě na Slovensko a o změně londýnské vlády.²

Byly mně položeny dvě otázky:

- a) Zda-li bych přesídlil na Slovensko a
- b) zda-li pak by mohlo dojít ke změně vlády.

Po úvaze o dnešním stavu politického a vojenského vývoje a o všech eventualitách, jež by se z toho pro nás mohly vyvinout, došel jsem k závěru, že je možno na obě otázky odpovědět kladně, při čemž by se mi celá situace jevila takto:

I. Můj odchod na Slovensko.

1. Mohu odejet z Londýna na Slovensko, je-li tam situace taková, že bych na Slovensku mohl už zůstat a neodcházet pak už z našeho území z důvodů ať vojenských neb politických. Bylo by tedy nutno mít dostatečný stupeň jistoty o stabilitě celkové situace na Slovensku.

2. Je-li situace taková, že to pokládají za možné, nutné a správné:

- a) Slovenská Národní Rada.
- b) Vojenské vedení na Slovensku.
- c) Naši ostatní političtí činitelé na Slovensku a v Moskvě.
- d) Nemá-li v této chvíli nic proti tomu vedení Rudé armády a vláda Sovětská.

3. Krátce:

Kdyby bylo našimi vedoucími činiteli na Slovensku konstatováno, že je žádoucí

¹ Depeša s Benešovým stanoviskom došla do Moskvy na dvakrát, 26. a 27. 9. 1944.

² Vid dokumenty čís. 316 a 342.